

Jméno a příjmení: **třída:**
 (Piš prosím čitelně, děkuji. © J. Mecnerová)

Třídění solí

1. Soli bezkyslíkaté:

halogenidy: KCl, CaCl₂
 sulfidy: PbS, ZnS

2. Soli kyslíkaté:

sírany: Na₂SO₄, MgSO₄
 dusičnany: AgNO₃, KNO₃
 uhličitany: (NH₄)₂CO₃, CaCO₃
 siřičitany: K₂SO₃, ZnSO₃
 dusitany: NaNO₂, CuNO₂

Názvosloví solí

Soli bezkyslíkatých kyselin, jsou halogenidy a sulfidy. Halogenidy jsou soli bezkyslíkatých kyselin, kde kyselinotvorný prvek je halogen. Sulfidy jsou soli kyseliny sirovodíkové H₂S. Názvy bezkyslíkatých solí jsou dvouslovné. Podstatné jméno je odvozeno od názvu halogenu, (síry) a má zakončení **-id**. Přídavné jméno je odvozeno od názvu kovu (popřípadě kationtu amonného) příslušnou příponou podle oxidačního čísla. Některé soli už dobře znáš. Nejznámější sůl je chlorid sodný (kuchyňská sůl). Je tvořena sodným kationtem a chloridovým aniontem.

a. vzorec ----> název

K^ICl^I - chlorid draselný

Ca^{II}F^{-I}₂ - fluorid vápenatý

Zn^{II}S^{-II} - sulfid zinečnatý

b. název ----> vzorec

chlorid sodný – NaCl

Každá „Sůl“ je tvořena **kationtem kovu a aniontem kyseliny**.

Chlorid sodný (kuchyňská sůl) je sůl kyseliny chlorovodíkové. Když v kyselině chlorovodíkové nahradíš vodík kovem, **vznikne sůl - chlorid**.

HCl → **NaCl** chlorid sodný

HCl → **KCl** chlorid draselný

Podobně se soli kyseliny bromovodíkové nazývají **bromidy**, soli odvozené od kyseliny jodovodíkové **jodidy** a soli kyseliny fluorovodíkové **fluoridy**.

kyselina fluorovodíková	HF	fluorid draselný	KF
kyselina chlorovodíková	HCl	chlorid draselný	KCl
kyselina bromovodíková	HBr	bromid draselný	KBr
kyselina jodovodíková	HI	jodid draselný	KI

Názvy solí kyslíkatých kyselin jsou tvořeny dvouslovným názvem, který se skládá z podstatného jména, které je odvozeno od aniontu kyseliny, a z přídavného jména, které je odvozeno od kationtu kovu, zakončené koncovkou - **an**. Určitá odchylka je pouze v případě -ová, -an (kyselina sírová, síran). Opět platí, že součet oxidačních čísel všech atomů ve sloučenině musí být roven nule. Přídavné jméno je odvozeno od názvu kovu (popřípadě kationtu amonného) příslušnou příponou podle oxidačního čísla.

a. vzorec ----> název

Na⁺₂SO²⁻₄ (od H₂SO₄) síran sodný

KNO₃ (od HNO₃ a KOH) dusičnan draselný

CaCO₃ (od H₂CO₃ a Ca(OH)₂) uhličitán vápenatý

b. název ----> vzorec

Při psaní vzorců postupujeme tak, že nejdříve napíšeme vzorec kationtu a potom vzorec aniontu. Dále upravíme počet iontů ve vzorci, aby součet oxidačních čísel atomů prvků ve vzorci byl roven nule.

Tabulka koncovek aniontů a kationtů

oxidační číslo	zakočení podstatného jména soli (aniontu)	zakočení přídavného jména soli (kationtu)
I	-nan	- ný
II	-natan	- natý
III	-itan	- itý
IV	-ičitan	- ičitý
V	-ičnan	- ičný
	-ečnan	- ečný
VI	-an	- ový
VII	-istan	- istý
VII	-ičelan	- ičelý

Příklady názvů solí

Oxidační číslo kyseliny tv. prvku	Název kyseliny	Vzorec kyseliny	Anion kyseliny	Vzorec soli	Název soli
I	kyselina chlorná	HClO	(ClO) ⁻	NaClO	chlornan sodný
III	kyselina dusitá	HNO ₂	(NO ₂) ⁻	KNO ₂	dusitan draselný
IV	kyselina uhličitá	H ₂ CO ₃	(CO ₃) ²⁻	CaCO ₃	uhličitan vápenatý
V	kyselina dusičná	HNO ₃	(NO ₃) ⁻	AgNO ₃	dusičnan stříbrný
	kyselina chlorečná	HClO ₃		KClO ₃	chlorečnan draselný
VI	kyselina sírová	H ₂ SO ₄	(SO ₄) ²⁻	CuSO ₄	síran měďnatý
VII	kyselina manganistá	HMnO ₄	(MnO ₄) ⁻	KMnO ₄	manganistan draselný
VIII	kyselina osmičelá	H ₂ OsO ₅	(OsO ₅) ²⁻	Na ₂ OsO ₅	osmičelan sodný

OPAKOVÁNÍ (pracuj s textem)

1) Na které dvě skupiny třídíme soli?

1.

2.

2) Neznámější sůl je chlorid sodný (kuchyňská sůl). Napiš jeho vzorec.

3) Které sloučeniny patří mezi bezkyslíkaté soli? Doplň název

..... : KCl, CaCl₂

..... : PbS, ZnS